

Практичні завдання:

1. Незалежність суду

Слідчий суддя ухвалив рішення про відмову у триманні під вартою підозрюваного. Через кілька годин керівництво суду викликало його «для роз'яснення позиції» і вимагало переглянути рішення з огляду на «резонанс справи».

Питання:

Які норми Конституції України та Закону «Про судоустрій і статус суддів» гарантують незалежність судді? Які дії голови суду можна вважати неправомірними?

2. Публічний тиск

У соціальних мережах розпочалася кампанія з вимогою «показово покарати» підозрюваного у злочині. Суддя під час розгляду клопотання публічно заявив, що «винуватість особи очевидна».

Питання:

Який принцип кримінального процесу порушено? На які рішення ЄСПЛ можна послатися?

3. Втручання прокурора у розслідування

Слідчий поліції намагався допитати свідка, але прокурор вимагав «не чіпати його», бо це знайомий високопосадовця.

Питання:

Яким чином має бути забезпечена процесуальна самостійність слідчого? Які дії прокурора є незаконними відповідно до КПК України?

4. Незаконне затримання

Особа була затримана працівниками поліції та утримувалася понад 72 години без рішення суду.

Питання:

Які норми КПК України порушено? Яке рішення ЄСПЛ є орієнтиром у подібних випадках?

5. Зізнання під тиском

Підозрюваний стверджує, що визнав вину після того, як його били та погрожували. У суді прокурор наполягає, що «зізнання — це цариця доказів».

Питання:

Як має діяти суд згідно з КПК України та практикою ЄСПЛ (справа *Nechiporuk and Yonkalo v. Ukraine*)?

6. Розслідування злочину суддею

Суддя під час розгляду кримінальної справи дізнався, що один із прокурорів — його кум.

Питання:

Які норми КПК України регулюють підстави для відводу судді? Які наслідки недотримання принципу безсторонності?

7. Відмова у доступі адвоката

Затриманому повідомили, що адвокат з'явиться «після першого допиту». Під час допиту він дав зізнання.

Питання:

Яке право порушене? Як ЄСПЛ тлумачить це у справі *Salduz v. Turkey*?

8. Адвокатська таємниця

Слідчий вимагає від адвоката надати записи зустрічей з клієнтом, «бо це важливо для слідства».

Питання:

Яке значення має адвокатська таємниця згідно із Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»? Які межі втручання слідчого у діяльність адвоката?

9. Безоплатна правова допомога

Затриманий не має коштів на адвоката, але слідчий відмовив у призначенні захисника, заявивши: «це не тяжкий злочин».

Питання:

Які права особи порушено? Який закон регулює порядок надання безоплатної правової допомоги?

10. Процесуальні строки

Прокурор не вніс відомості про заяву про злочин до ЄРДР упродовж 10 днів, пояснивши, що «не бачить складу злочину».

Питання:

Які вимоги КПК України щодо строків внесення відомостей до ЄРДР? Які наслідки для прокурора у разі порушення цього обов'язку?

11. Обшук без ухвали суду

Слідчий провів обшук у помешканні підозрюваного без ухвали суду, посилаючись на «невідкладність».

Питання:

За яких умов КПК дозволяє обшук без ухвали суду? Як ЄСПЛ оцінює допустимість таких доказів (справа *Smirnov v. Russia*)?

12. Закритий судовий процес

Прокурор клопоче про закритий розгляд справи, мотивуючи це «захистом державної таємниці».

Питання:

Які умови допустимості закритого судового засідання? Як тлумачить це ЄСПЛ у справі *Moiseyev v. Russia*?

13. Надмірне тримання під вартою

Підозрюваного тримають у СІЗО понад 1,5 року без вироку.

Питання:

Які положення Конституції та ЄКПЛ порушено? Які підстави для звільнення особи згідно з КПК України?

14. Відмова прокурора від обвинувачення

Прокурор під час судового розгляду з'ясував, що докази не підтверджують вину підсудного. Суддя наполягає: «Раз обвинувальний акт подано — відступати не можна».

Питання:

Чи має право прокурор змінити або відмовитись від обвинувачення? Які норми КПК регулюють це питання?

15. Конфлікт інтересів адвоката

Адвокат захищає двох підозрюваних у справі, які дають суперечливі показання один проти одного.

Питання:

Чи допускається така форма захисту? Які етичні та процесуальні норми порушено?

16. Відповідальність за втручання у діяльність захисника

Прокурор під час засідання образив адвоката, назвавши його «перешкодою для істини».

Питання:

Якими нормами забезпечується повага до професії адвоката? Яку відповідальність може нести прокурор?

17. Виконання вироку та пробація

Суд замінив покарання у вигляді позбавлення волі на пробацію. Засуджений не виконує обов'язки, не відвідує уповноважений орган.

Питання:

Які наслідки передбачені законом у разі порушення умов пробації? Які органи здійснюють контроль?

18. Використання доказів, здобутих із порушенням прав

У суді прокурор подає відео допиту без участі адвоката.

Питання:

Чи можуть такі матеріали бути допустимим доказом? Які норми КПК і прецеденти ЄСПЛ регулюють це питання?

19. Судовий контроль за досудовим розслідуванням

Слідчий суддя відмовив у розгляді скарги підозрюваного на бездіяльність слідчого, мотивуючи, що «це не входить до його компетенції».

Питання:

Які скарги на дії чи бездіяльність слідчого або прокурора може розглядати слідчий суддя (згідно зі ст. 303 КПК України)?

20. Гуманізація покарання

Засуджений до позбавлення волі подав прохання про заміну покарання більш м'яким.

Питання:

Які підстави та порядок передбачено для заміни невідбутої частини покарання більш м'яким? Яку роль у цьому процесі відіграють органи пробації?